

پیشگفتار و سپاسگزاری

کنگره بین‌المللی مارکس، تحت عنوان مارکسیسم پس از صد سال: کارنامه و چشم‌اندازها در تاریخ ۲۷ تا ۳۰ سپتامبر ۱۹۹۵، به ابتکار نشریه آکتوئل مارکس (که مدیریت آن را ژاک بیده و ژاک تکسیه به عهده دارند) در دانشگاه های پاریس - ۱ و پاریس - ۱۰، برگزار گردید.

کمیته ای متشکل از ۱۰ نشریه زیر، برنامه این کنگره را طرح ریزی کرد: Alternatives économiques (بدیل های اقتصادی)، Raison présente (عقل حاضر)، La Pensée (اندیشه)، Futur Antérieur (آینده در گذشته)، Nouvelles questions féministes (پرسش های نوین فمینیستی)، L'Homme et la Société (انسان و جامعه)، Critique communiste (نقد کمونیستی)، Ecologie politique (اکولوژی سیاسی)، Revue M (نشریه M)، Politis la Revue (مجله پولیتیس). حدود ۱۰۰ نشریه و مؤسسه آکادمیک (علمی و فرهنگی) که فهرست نام آن ها در متن اصلی آمده است از برگزاری این کنگره پشتیبانی کردند.

ژاک بیده عهده دار سازماندهی و هماهنگی در انتشار اسناد کنگره بوده و این اسناد در ۶ جلد توسط انتشارات دانشگاهی فرانسه (PUF) با عنوان های زیر منتشر شده است. جلد اول: Cent ans de marxisme: Bilan critique et prospectives (مارکسیسم پس از صد سال، کارنامه انتقادی و دورنماهای آینده)؛ جلد های دیگر با عناوین زیر: "Actualiser l'économie de Marx" (تطبیق اقتصاد مارکس با شرایط امروز)، "L'Ordre capitaliste" (نظم سرمایه داری)، "Utopie" (اوتوپیا)، "philosophie et politique" (فلسفه و سیاست)، و چند مقاله دیگر پیرامون مسائل «جنوب» مندرج در نشریه Alternatives Sud (انتشارات L'Harmattan - پاریس و کانون سه قاره - در بروکسل). مجلات مختلفی نیز به ابتکار خود، به انتشار این یا آن متن دست زده اند. ترجمه برخی از مقالات نیز به ویژه به زبان های اسپانیایی، ایتالیایی، پرتغالی، چینی، آلمانی و انگلیسی در جریان است.

برگزار کنندگان کنگره، در پایان از میشل ایمبرتی، رئیس دانشگاه پاریس - ۱۰ و فرانسیس دمیه، معاون بخش تحقیقاتی به خاطر حمایت و توجهی که نسبت به کنگره ابراز داشته بودند سپاسگزاری کردند و همچنین از مؤسساتی که به کنگره کمک کرده بودند یعنی مرکز ملی تحقیقات علمی (CNRS)، مؤسسه ایتالیایی مطالعات فلسفی (ناپل)، دانشگاه پاریس - ۱۰، دانشگاه پاریس - ۱، وزارت امور خارجه، شهرداری نانتر، URA 1394 در مرکز ملی تحقیقات علمی، «فلسفه سیاسی، اقتصادی و اجتماعی»، مدرسه دکترای فلسفه در دانشگاه پاریس - ۱۰، بخش فلسفه در دانشگاه پاریس - ۱۰، آزمایشگاه تحقیقات فلسفی در باره منطق های عمل (l'agir) (دانشگاه بزانسون).

اما در باره ترجمه فارسی: از مقالاتی که برگزیده ایم ۱۱ عنوان در جلد اول آمده و بقیه در جلد ها و اسناد دیگر. کار ترجمه فارسی در اکتبر ۹۵ و بر اساس نسخه های اولیه ای از سخنرانی ها که در روزهای برگزاری کنگره در اختیار شرکت کنندگان قرار می گرفت آغاز شد. دوستانی که همکاری کرده اند پس از اطلاع از طرح ما برای ترجمه و انتشار اسناد کنگره، خود برای ترجمه پیشقدم شدند و آنچه را تعهد کرده بودند به فرجام رسانده با برخوردی صمیمانه به ما سپردند که مایه دلگرمی و شایان سپاسگزاری فراوان ماست. در اینجا همچنین از همکاری بیدریغ ویدا حاجبی تبریزی در ویراستاری باید یاد کرد که اکثر مقاله ها را با دقت و شکیبایی با متن تطبیق داد و اصلاحات متعددی مدیون اوست. از تقی مقدم نیز که به ویراستاری کمک داد ممنونیم.

کار ویراستاری بر پایه متن های تنقیح شده ای صورت گرفت که به تدریج به فرانسه آماده می شد و نشریه آکتوئل مارکس و شخص ژاک بیده با همکاری و محبتی شایسته سپاس آن ها را قبل از انتشار در اختیار ما قرار می دادند. این متن ها گاه با تغییرها و اضافاتی همراه بود که ضمن ویراستاری، به طور کامل ترجمه شد.

هر کدام از ترجمه ها دست کم دو بار و برخی سه بار با متن تطبیق داده شده است. سبکی که مترجم برای خود برگزیده بود اگر به درستی ترجمه لطمه ای نمی زد حفظ گردید و گر نه تغییر داده شد. دشواری فهم موارد تخصصی گاه ایجاب می کرد که به یکی دو متن جداگانه از مؤلف و یا به شخص وی مراجعه شود تا موارد مبهم در حد امکان روشن گردد. برای یافتن معادل ها و یکدست کردن اصطلاحات، دقت هرچه بیشتر ضروری بود، آنهم در متن هایی که نه موضوع واحدی داشتند و نه در بیان آن ها زبان و سبک واحدی به کار رفته بود. آنچه برای ما اهمیت درجه اول داشته

رساندن منظور نویسنده به فارسی ست همراه با دقت در انتخاب کلمات و توجه به تفاوت های ظریف بین دو کلمهء ظاهراً «مترادف». در این ترجمه ها کوشیده ایم از هر افراط یا تفریطی که گاه در نثر برخی از مؤلفان و مترجمان دیده می شود خودداری ورزیم و مطالب حتی الامکان هرچه درست تر و ساده تر و با رعایت امانت بیشتر به نگارش در آید. با وجود این، چون مطالب غالباً تخصصی ست، مثل هر موضوع علمی و تخصصی دیگر، بدون آشنایی کافی از مقدمات لازم و همچنین بدون تأمل و غور در آن ها قابل فهم نخواهد بود. این امر بدین معنا نیست که دشواری ها همه ناشی از خود مطلب است، بلکه می تواند از ما باشد. در مواردی که دشواری ناشی از اشتباه یا خطایی در ترجمه باشد بخش ویراستاری بار مسؤلیت را بر عهده می گیرد.

توضیحاتی در بارهء برخی واژه ها را مفید و گاه لازم تشخیص دادیم که به نقل از يك مأخذ یا فرهنگ قابل اتکاء در پایان کتاب آورده ایم. همچنین با اینکه در متن، در کنار اصطلاحات خاص، واژهء اصلی فرانسو و... آمده بود، واژه نامه ای کوچک به کتاب افزودیم.

بجاست که در همین مقدمه از همکاری و کمک های مادی دوستانی یاد کنیم که بدون یاریشان تهیهء این مجموعه امکان پذیر نبود. یعنی دوستانی که به ادامه انتشارات اندیشه و پیکار علاقه مند بوده و هستند، دوستانی از سوئد، آلمان، آمریکا، کانادا، فرانسه و جاهای دیگر... با سپاس از همهء آنان و همچنین از دوستانی که ما را با برخی راهنمایی ها و تشویق معنوی و تأیید خود دلگرمی بخشیدند. ما با آغوش باز منتظر ارزیابی، انتقاد و راهنمایی آنان هستیم.

امیدواریم این گام ضروری، آغازی باشد برای تقویت و بسط کارگاه بین المللی اندیشه در راه آزادی-برابری، در راه کمونیسم.

تراب حق شناس و حبیب ساعی

مهر ۱۳۷۵- اکتبر ۱۹۹۶